

Uitlevering naar de VS: een nieuwe ontwikkeling in de kort geding-rechtspraak

Citation for published version (APA):

Spronken, T. N. B. M. (2002). Uitlevering naar de VS: een nieuwe ontwikkeling in de kort geding-rechtspraak. *Nieuwsbrief Strafrecht*, 724-729.

Document status and date:

Published: 01/01/2002

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Redactioneel

Uitlevering naar de VS: een nieuwe ontwikke- ling in de kort geding-rechtspraak

De afgelopen tijd is commotie ontstaan naar aanleiding van de uitlevering van Nederlanders onderscheidenlijk in Nederland ingeburgerde vreemdelingen aan de Verenigde Staten. Voorbeelden hiervan zijn de uitlevering van de Zwolse diskjockey aan de VS en de recent in de media bekend geworden zaken van Dietz en Muskiet, die dreigen te worden uitgeleverd. Deze zaken houden verband met vermeende XTC-handel. Een ander geval dat nu speelt, betreft een zigeunerfamilie die ook aan de VS dreigt te worden uitgeleverd in verband met winkeldiefstallen. De kritiek op deze praktijk is verwoord door onder anderen Schalken in een artikel in het *Advocatenblad* van 22 februari 2002. Zo zou het aantal uitleveringen van Nederlanders die verband houden met XTC-handel zijn toegenomen na het bezoek van Kok aan Clinton een paar jaar geleden, waarbij Kok de kritiek zou hebben gekregen dat Nederland te laks zou zijn bij het bestrijden van XTC-handel. Bovendien zouden de bewijsmiddelen in de VS niet voldoen aan de hier geldende maatstaven en zou uitlevering worden gevraagd op uitsluitend anoniem bewijsmateriaal en zou de Amerikaanse rechter zich niets aantrekken van de wijze waarop het bewijs in het buitenland tot stand is gekomen. Aangenomen wordt dat Amerikaanse DEA-agenten op Nederlands grondgebied opereren van wie het nog maar de vraag is of zij zich houden aan de voorwaarden waaronder buitenlandse opsporingsfunctionarissen in Nederland mogen optreden. En tot slot vraagt men zich af

waarom Nederlandse onderdanen moeten worden uitgeleverd aan een land dat zelf nooit eigen onderdanen uitlevert, zonder dat er sprake is van een harde terugkeergarantie, terwijl grote onzekerheid bestaat over de bewijsvoering, de straffoemeting draconisch is en de behandeling in de gevangenis inhumain is. Kan Nederland dan niet beter zelf de betrokken Nederlanders berechten of om overdracht van strafvervolgning vragen?

In de rubriek *Rechtspraak* van deze aflevering is onder nr. 354 het kort geding-vonnis opgenomen van de President van de Rechtbank 's-Gravenhage d.d. 14 november 2002 in de zaak Dietz, waarin de president, alvorens te beslissen over de vordering tot verbod van uitlevering aan de VS, aan de staat inlichtingen heeft gevraagd over de praktijk van "plea-bargaining" om te beoordelen of er bij uitlevering een reëel risico bestaat op schending van de in het IVBPR en het EVRM neergelegde normen. Een gelijklopend tussenvonniss heeft de president op 27 november 2002 gewezen in de zaak van de zigeunerfamilie (KG 02/1163, LJN-nummer AF1116) en op 3 december 2002 (KG 02/1318) in een zaak waarin het gaat om de invoer van MDMA-pillen in de VS. Deze uitspraken kunnen worden gezien als een kentering in de toetsing van de beslissingen van de minister van Justitie, die de betreffende uitleveringen had toegestaan. Ten tijde van de sluitingsdatum van de kopij voor dit nummer is nog niet bekend of de Staat tegen deze tussenvonnissen beroep heeft ingesteld.

Juridische context uitlevering eigen onderdanen
Het uitleveringsverbod van eigen onderdanen werd in 1983 uit de Grondwet geschrapt. Toch sloot art. 4 van de Uitleveringswet uitlevering van eigen onderdanen tot 1988 uit. De ratio hiervan was dat men van oordeel was dat vrijheidsbeneming van Nederlanders het beste in Nederland ten uitvoer kon worden gelegd, getoet op de resocialisatie van de betrokkene, de mogelijkheden van het krijgen van bezoek van

familie en overige sociale contacten, het in aanmerking komen voor faciliteiten zoals proefverlof en de goede penitentiaire behandeling in Nederland. Het uitgangspunt is, dat je het beste een gevangenisstraf kunt uitzitten in het land waarmee je de sterkste banden bezit.

Door de inwerkingtreding van de WOTS op 1 januari 1988 werd de situatie anders. Op grond van de WOTS kunnen immers ook buitenlandse strafvonnissen in Nederland ten uitvoer worden gelegd. Sindsdien is ook art. 4 van de Uitleveringswet aangepast in die zin dat een Nederlander mag worden uitgeleverd als is gewaarborgd, dat – als de betrokkene door de buitenlandse rechter een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf krijgt opgelegd – hij deze straf in Nederland zal kunnen uitzitten. Uitlevering van Nederlanders met het oog op tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen blijft uitgesloten.

Van belang is ook nog te vermelden dat de wetgever bij de wijziging van het Uitleveringswet in verband met de WOTS ervan uit is gegaan dat bij de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende vonnissen van andere staten de executurprocedure zal worden toegepast inhoudende dat de Nederlandse rechter de opgelegde strafkan aanpassen aan Nederlandse maatstaven. Opvallend is echter dat de executurprocedure niet als voorwaarde in de Uitleveringswet is opgenomen en Nederland hierover ook niets heeft vermeld in zijn verklaring bij art. 6 van het Europees Uitleveringsverdrag of in zijn voorbehoud bij art. 7 lid 1 van het EU-uitleveringsverdrag van 1996. Daarin is wel de terugkeergarantie van uitgeleverde Nederlanders opgenomen maar geen executurgarantie.

Sinds de uitspraak van de HR 31 mei 1995, NJ 1996, 382, waarin de Hoge Raad heeft geoordeeld dat de waarborg van art. 4 lid 2 van de Uitleveringswet tevens een executurgarantie inhoudt, wordt door Nederland echter naast een terugkeergarantie ook een executurgarantie gevraagd. Deze situatie is van toepas-

sing bij uitlevering van Nederlanders in alle gevallen dat het geldende uitleveringsverdrag het mogelijk maakt voorwaarden te verbinden aan de uitlevering van eigen onderdanen.

Ontwerp Overleveringswet

In beginsel blijft dit uitgangspunt ten aanzien van de uitlevering van eigen onderdanen binnen de Europese Unie gehandhaafd als het Europees arrestatiebevel in de Nederlandse wetgeving wordt geïmplementeerd. In het ontwerp voor de nieuwe Overleveringswet dat binnenkort naar de Raad van State zal worden gestuurd is in art. 6 opgenomen dat overlevering (de nieuwe term voor uitlevering binnen de EU) van een Nederlander kan worden toegestaan voor een tegen hem gericht strafrechtelijk onderzoek en als (naar het oordeel van de uitvoerende justitiële autoriteiten) is gewaarborgd dat een eventuele onvoorwaardelijke vrijheidsstraf in Nederland zal mogen worden ondergaan. Dat betekent dat de huidige tekst van art. 4 van de Uitleveringswet grotendeels is overgenomen.

Uitleveringsverdrag Nederland-VS

Met het uitleveringsverdrag tussen Nederland en de VS, dat dateert van 1980, is echter iets speciaals aan de hand. In art. 8 van dit verdrag is bepaald dat indien tussen betrokken staten een verdrag van toepassing is betreffende de tenuitvoerlegging van buitenlandse strafsancities, de staten de uitlevering van eigen onderdanen niet kunnen weigeren uitsluitend op grond van hun nationaliteit. Deze bepaling is relevant geworden sinds 1 januari 1988, toen het WOTS-verdrag tussen Nederland en de VS van kracht werd. Art. 8 van het uitleveringsverdrag tussen Nederland en de VS meldt echter niets over terugkeer- of executurgaranties. Nederland gaat in de toelichting van het verdrag er wel van uit dat er een terugkeergarantie kan worden gevraagd. Over deze onduidelijkheid heeft in 1991 een tot nu toe niet gepubliceerde notawisseling plaatsgevonden tussen de Nederlandse en

Amerikaanse autoriteiten, waarin is neergelegd dat de Amerikaanse autoriteiten na de uitlevering van een Nederlander *in beginsel* geen bezwaar zullen maken tegen de tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf in ons land en dat zij dergelijke verzoeken *welwillend* zullen behandelen. Als een echte garantie klinkt dit niet, maar in de notawisseling is ook vastgelegd dat Nederland deze toezegging gelet op art. 4 van de Uitleveringswet als een voldoende garantie beschouwt voor teruglevering en dat er geen aanvullende garanties worden gevraagd.

Om hoeveel zaken gaat het nu eigenlijk?

Op 1 maart 2002 heeft de vaste commissie voor Justitie van de Tweede Kamer de Minister van Justitie vragen gesteld over de uitlevering van Nederlandse onderdanen naar de VS. Uit de brief van de Minister van Justitie van 20 maart 2002 (Just-020276) blijkt het volgende.

– Vanaf 1 januari 1998 is Nederland door de Amerikaanse autoriteiten 79 maal om uitlevering ofwel om voorlopige aanhouding ter fine van uitlevering verzocht. Veel personen zijn tot op heden niet in Nederland aangetroffen. Van de 79 personen hebben er 17 de Nederlandse nationaliteit. In deze periode zijn 4 Nederlanders aan de VS uitgeleverd (op 25 oktober 2001 en 18 januari 2002), en in maart 2002 waren er nog 12 verzoeken in behandeling. (Ik heb begrepen dat dit aantal op dit moment om en nabij de 20 ligt, T.S.)

– Over de naleving van de terugkeergarantie zoals deze in de notawisseling is vastgelegd schrijft de minister dat van de 4 personen die in oktober 2001 en januari 2002 aan de VS zijn uitgeleverd er op 20 maart 2002 nog geen onherroepelijke vonnissen waren. Wel stelt de minister dat van de Nederlanders die vóór 1998 zijn uitgeleverd er geen gevallen bekend zijn waarin een uitgeleverde Nederlander ondanks zijn verzoek niet is overgebracht naar Nederland om daar zijn restantstraf uit te zitten. Bovendien verloopt de overbrenging vol-

gens de minister altijd via de exequaturprocedure. Vanaf 1990 hebben drie Nederlanders te kennen gegeven de straf in Nederland te willen uitzitten en daarbij zijn straffen van 10 jaar, 20 jaar en levenslang omgezet in respectievelijk 6 jaar, 2 jaar en 6 jaar. Hoeveel Nederlanders in die periode naar de VS zijn uitgeleverd zegt de minister niet.

– Verder stelt de minister dat het over te leggen bewijs in de uitleveringsprocedure slechts marginaal door de Nederlandse rechter mag worden getoetst en dat de uitlevering slechts dan ontoelaatbaar kan worden verklaard als de toepassing van een opsporingsmethode een flagrante schending van mensenrechten met zich brengt. Tot een dergelijk oordeel is de kort geding-rechter ten aanzien van de VS nog nooit gekomen.

– Vervolgens stelt de minister dat hem tot dan toe niet is gebleken is dat Amerikaanse opsporingsambtenaren in strijd met de in Nederland geldende regels, zouden hebben opgetreden. Kort samengevat houden deze regels volgens de minister in dat Amerikaanse politiefunctionarissen alleen op Nederlands grondgebied mogen optreden nadat een daartoe strekkend rechtshulpverzoek is ingewilligd. Dat gebeurt alleen als de gehanteerde opsporingsmethoden ook in Nederland zijn toegestaan. Verder dient de opsporing onder leiding van een Nederlandse officier van justitie te staan.

– En tot slot schrijft de minister naar aanleiding van de vraag of de betrokkenen niet beter in Nederland kunnen worden vervolgd dat, anders dan volgens het Europees Uitleveringsverdrag, volgens het verdrag met de VS uitlevering niet geweigerd kan worden omdat het strafbaar feit zich geheel of ten dele op Nederlands grondgebied heeft afgespeeld. Dus uitlevering kan aan de VS niet geweigerd worden om overdracht van strafvervolgning te bewerkstelligen.

Verschillen met Europese regeling

Op grond van de antwoorden van de minister

lijkt er niet zo veel aan de hand. Toch blijft een aantal vragen onbeantwoord. Het is natuurlijk vreemd dat binnen Europees verband – ook onder het regime van het Europese arrestatiebevel – bij eigen onderdanen steeds een individuele terugkeergarantie kan worden bedongen en bij de uitlevering naar de VS genoegen wordt genomen met een informeel toegezegde welwillendheid ten aanzien van een terugkeergarantie. Ook al wordt er tot nu toe feitelijk wel steeds teruggeleverd, toch geeft een vooraf bedongen garantie een Nederlander die uitgeleverd wordt wat meer gemoedsrust, dan te zijn overgeleverd aan de welwillendheid van de Amerikaanse regering en een grote onzekerheid over het moment van terugkeer. Dit geldt des te meer in de huidige politieke situatie na 11 september 2001, waarbij drugshandel al snel in verband wordt gebracht met terrorisme en de VS zich in voorkomende gevallen wel eens niet zo welwillend zouden kunnen opstellen als hen dat zo uitkomt.

Het is dan ook niet zo gek dat de PvdA, D66, Groen Links en de SP in het debat met de minister in april van dit jaar naar aanleiding van zijn brief over de uitleveringen van Nederlanders aan de VS zijn blijven aandringen op heropening van de onderhandelingen met de VS om te komen tot een echte, verdragsrechtelijk vastgelegde, terugkeergarantie (TK 2001-2002 28000 VI, nr. 64).

De bezwaren tegen uitlevering van Nederlanders aan de VS

Uit de zaak van de Zwolse DJ blijkt inmiddels dat er in de VS niet zo'n haast wordt gemaakt met de teruglevering. De DJ is op 18 januari van dit jaar feitelijk aan de VS uitgeleverd. Na een plea-agreement heeft hij 57 maanden gevangenisstraf gekregen. Hij heeft afstand gedaan van hoger beroep en is op 15 mei jl. afgestraft. Sindsdien wacht hij op terugkeer naar Nederland; nu dus al 7 maanden, en zijn advocaat verwacht dat het nog 5 maanden gaat duren. Betrokkene heeft vanaf 13 september

2000 in uitleveringsdetentie gezeten, dus dat betekent dat hij 16 maanden vast zat voor hij werd uitgeleverd en nu nog eens 16 maanden in de VS voordat hij terug naar Nederland zou kunnen. Deze trage afhandeling houdt de facto in dat hij zijn straf toch in een Amerikaanse gevangenis moet uitzitten, ervan uitgaande dat in de exequaturprocedure de straf naar Nederlandse maatstaven zal worden aangepast. Formeel wordt er dan wel teruggeleverd, maar materieel schiet een Nederlandse onderdaan hier niet veel mee op.

Afgezien hiervan kleven er nog meer bezwaren aan de uitlevering van Nederlanders aan de VS. De uitleveringsverzoeken die verband houden met XTC-handel zijn meestal gebaseerd op in Nederland gepleegde strafbare feiten. Uitgangspunt zou toch moeten zijn, dat Nederlanders die in Nederland strafbare feiten plegen ook in Nederland worden vervolgd en berecht en niet via een omweg door de VS. Ook hier wrekt zich de omstandigheid dat art. 5 van het uitleveringsverdrag met de VS weliswaar de mogelijkheid vermeldt om de uitlevering te weigeren op grond van een vervolging door Nederland wegens dezelfde feiten als waarvoor de uitlevering wordt gevraagd, maar die weigeringsgrond geldt – volgens onze minister – alleen in de situatie dat in Nederland de vervolging al gaande is.

Ook dit aspect gaat in Europees verband anders geregeld worden. In art. 13 van het ontwerp Overleveringswet, waarin het Europees arrestatiebevel wordt geïmplementeerd is opgenomen dat overlevering kan worden geweigerd indien het Europees aanhoudingsbevel betrekking heeft op een strafbaar feit dat:

- a. geacht wordt geheel of gedeeltelijk op Nederlands grondgebied of buiten Nederland aan boord van een Nederlands vaartuig of luchtvaartuig te zijn gepleegd of
- b. buiten het grondgebied van de uitvaardigende staat is gepleegd, terwijl naar Nederlands recht geen vervolging zou kunnen worden ingesteld indien het feit buiten Nederland zou zijn gepleegd.

Toetsingsmogelijkheden

Tot nu toe zijn alle verweren in Amerikaanse uitleveringszaken, die zijn gestoeld op het ontbreken van een individuele terugkeergarantie en de berechting op de plaats waar het delict zou zijn begaan, gestrand op de verplichtingen die Nederland heeft op grond van het verdrag met de VS.

Toch zijn er mogelijkheden om dit soort uitleveringsverzoeken van de VS kritisch te toetsen. Er is een aantal argumenten aan te voeren op grond waarvan gesteld kan worden dat bij uitlevering sprake is van een ernstige dreiging van een flagrante schending van art. 6 EVRM. Op grond van het Baybasin-arrest van de Hoge Raad (HR 15 oktober 1996, NJ 1997, 533) mag de rechter in een dergelijk geval de uitlevering ontoelaatbaar verklaren. Ook al wordt de VS gezien als een land dat een voldoende mate van rechtsbescherming biedt, art. 6 EVRM geldt daar niet. Zo hanteert de VS een veel ruimere marge van toelaatbare uitlokking dan het EHRM in de Teixeira de Castro-zaak (EHRM 9 juni 1998, NJ 2001, 471, Nieuwsbrief Strafrecht 1998, 131). Als van een dergelijke situatie sprake is kent de WOTS niet de mogelijkheid om een Amerikaanse veroordeling teniet te doen als later blijkt dat art. 6 EVRM is geschonden. Een dergelijke situatie speelde bij de Nederlander die via e-mail seksueel contact zocht met een minderjarig meisje in de VS. Toen hij daadwerkelijk naar de VS ging, bleek het niet te gaan om een minderjarig meisje maar om een meerderjarige FBI-agente. Dit zou in Nederland als uitlokking worden gekwalificeerd. De man is in de VS veroordeeld en wacht nu al twee jaar op mogelijke terugkeer naar Nederland. Overigens is in deze zaak Nederland van mening dat door de VS zonder Nederlandse toestemming opsporing in Nederland heeft plaatsgevonden, terwijl de Amerikanen van mening zijn dat de opsporing in Amerika heeft plaatsgevonden. Nederland heeft de gang van zaken afgekeurd, maar verdere consequenties worden daar kennelijk niet aan verbonden.

Van der Wilt heeft in DD 2001, p. 722 e.v. betoogd, dat ook kan worden aangevoerd dat de VS het specialiteitsbeginsel de facto aan hun laars lappen omdat uit de door hem aangehaalde jurisprudentie evident blijkt, dat zij bij de straftoemeting ook feiten laten meewegen waarvoor de uitlevering niet toelaatbaar is verklaard. Daaraan kan nog worden gekoppeld dat indien feiten waarvoor de uitlevering niet is toegelaten mede de strafmaat bepalen, de betrokkene wordt bestraft voor feiten die hem niet zijn tenlastegelegd en waarvan zijn schuld niet is vastgesteld. Dit levert een schending op van art. 6 lid 2 EVRM, de presumptie van onschuld (zie ECRM 3 december 1997 in de zaak Zegwaard). Weliswaar mag de rechter volgens de huidige jurisprudentie een uitlevering alleen dan ontoelaatbaar verklaren als er een reëel risico aanwezig is van een flagrante schending van het EVRM, maar waarom zou de rechter niet tot een dergelijk oordeel komen als het vrijwel zeker is dat een uit te leveren persoon geen eerlijk proces krijgt?

Er zou door de rechter ook wat preciezer kunnen worden gekeken naar de activiteiten van de DEA-agenten op Nederlands grondgebied. Weliswaar heeft de minister in de door mij hiervoor aangehaalde brief gezegd dat van enig illegaal optreden niet gebleken is, maar op grond van de bevindingen van de commissie Van Traa moet eerder worden gezegd dat er moeilijk achter te komen is wat deze agenten in Nederland uitvoeren. Blekxstoon wijst in NJB 2002, nr. 17 erop dat in dat soort situaties een uitleveringsverzoek extra zorgvuldig zou moeten worden behandeld, door bijvoorbeeld bij de Amerikaanse autoriteiten inlichtingen te vragen over de op Nederlands grondgebied verrichte handelingen. Ik voeg daaraan toe dat de rechter ook bij het OM meer informatie zou kunnen vragen over de naleving van de art. 5 en 6 van het Samenwerkingsbesluit bijzondere opsporingsbevoegdheden waarin bijvoorbeeld staat dat een buitenlandse opsporingsambtenaar niet mag optreden als zijn ambtsinstructie niet verenigbaar is met het in

Nederland geldende recht en dat deze verslag moet doen aan de Nederlandse opsporingsautoriteiten van zijn optreden op Nederlands grondgebied. Als er in strijd is gehandeld met dit samenwerkingsbesluit dan zou de uitlevering ontoelaatbaar moeten worden verklaard. Stapert wijst er in een artikel in *de Volkskrant* van 4 november jl. nog op dat er bij de vraag of een uit te leveren persoon in de VS een eerlijk proces krijgt, niet alleen gekeken moet worden naar de papieren garanties maar ook naar de praktijk. De exorbitant hoge straffen die in de VS voor drugsdelicten kunnen worden opgelegd dwingen de meeste verdachten, ook al zijn zij onschuldig, tot een plea bargain in ruil voor een onzeker resultaat in een juryproces, waarbij zij niet in staat zijn om de kosten van een behoorlijke verdediging te betalen. In de praktijk hebben onvermogenende verdachten onvoldoende garanties op een eerlijk proces. Als er daadwerkelijk sprake is van een feitelijke dwangsituatie waardoor verdachten nauwelijks een andere keuze hebben dan maar akkoord te gaan met het bekennen van schuld om een plea agreement te krijgen, dan doet zich een situatie voor dat het nemo tenetur beginsel zoals dat voortvloeit uit art. 6 EVRM wordt geschonden.

Kort geding-vonnis van 15 november 2002

Tot nu toe zijn al deze argumenten door de verdediging in de uitleveringszaken betreffende de VS wel gebruikt, maar niet gehonoreerd. Dit komt omdat het internationale vertrouwensbeginsel geen verregaande rechterlijke toetsing zou toelaten. Hierin lijkt echter een kentering te zijn ontstaan. In het hiervoor genoemde tussenvonnis in kort geding d.d. 15 november 2002 in de zaak Dietz (zie rubriek Rechtspraak van deze aflevering nr. 354) heeft de rechter de handschoen opgepakt door meer informatie te vragen, met name op het punt van de vraag of de opgeëiste persoon door de grote onzekerheid van – en de lange voorlopige hechtenis bij – een “jury-trial”, de facto wordt gedwongen tot plea-bargaining waarbij

schuld moet worden bekend, hetgeen in strijd zou kunnen komen met het grondbeginsel dat een verdachte niet gedwongen kan worden mee te werken aan zijn eigen veroordeling. Het is terecht dat de rechter deze kwestie nader onderzoekt. Weliswaar vormt het vertrouwensbeginsel de belangrijkste basis voor interstatelijke samenwerking en zal dit vooral bij de totstandkoming van verdragen een belangrijk uitgangspunt zijn, het vertrouwensbeginsel mag de erkenning niet uitsluiten dat het in de betrokken lidstaten ook wel eens goed mis kan gaan.

Taru Spronken

Regelgeving

Aanwijzing onderzoek rijden onder invloed

Op 1 december 2002 is de “Aanwijzing onderzoek rijden onder invloed” in werking getreden. Deze aanwijzing van het College van procureurs-generaal bestaat uit twee delen. Het eerste deel gaat over de opsporing van rijden onder invloed waarbij wordt ingegaan op de tegenonderzoeken tegen de ademanalyse en de bloedproef. Voor beide tegenonderzoeken is geregeld welke procedure dient te worden gevolgd en voor wiens rekening de kosten behoren te komen.

In het tweede deel – dat het vervolgingsbeleid met betrekking tot rijden onder invloed betreft – is vastgelegd in welke gevallen een vervolging op basis van art. 8 lid 1 Wegenverkeerswet (hierna WVV), art. 8 lid 2 onder a of b WVV en art. 163 tweede, zesde, achtste en